

## N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 9 Mars 1875, kl. 10 f. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion om ändring i gällande bestämmelser rörande dikning.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till Lag-Utskottet remitterad motion, N:o 6, har Herr C. A. Larsson föreslagit, att Riksdagen ville besluta en författning om dikning, så lydande:

“Med ändring af Byggnings-balkens 4 Kap. 2 §, sådan den lyder i Förordningen den 27 Februari 1858, och 6 Kap. 2 § samt med upphäfvande af 6 Kap. 3 § samma balk, förordnas som följer:

### § 1.

Dike, som hittills tjenat till afledning af vatten från annans mark, skall fortfarande öppet hållas, så att samma mark kan afdikas till fyra fots djup; underhållet åligge den som eger marken, der diket framgår, så vida ej annan är dertill förpligtad eller af ålder hållit diket.

Till sådant dike må en hvar leda nya diken, der det utan skada ske kan. Tarvas omläggning, utvidgning eller fördjupning af diket, gånge derom som i 4 § sägs.

### § 2.

Delegare i samfäld mark skola afloppsdikey hålla, hvar efter thy, som han del eger i den mark, för hvilken diket göres.

*Bih. till Riksd. Prot. 1875. 7 Saml. 8 Häft.*

## § 3.

Der grannars åkrar eller odlingsbara egor intill hvarandra ligga och diken dem emellan tarivas, skall halfva diket af hvarderas jord tagas och af hvardera hållas till den storlek, som nödig är.

## § 4.

Mom. 1. Nu vill man för jords odling eller förbättring dike göra: möter annans jord; då må denne ej hindra vattnets aflopp. Kan det ej föras af utan dike och åsämjer dem ej, då skall dikningsskyldigheten fördelas efter thy en hvar af dikningen nytta hemtar. Har den, som nedanföre är, af diket mindre gagn än mot kostnad och intrång svarar, varde dikningsskyldigheten för honom i mån deraf jemkad eller ersättning honom lemnad af den eller dem, som i dikningen deltaga, allt efter hvad skäligt pröfvas. Har han ej särdeles nytta af diket, när det anlägges, men finnes det sedan, att han deraf, genom förändradt bruk af jorden, mera gagn vinna kan, varde då dikningsskyldigheten för framtiden i samma mån jemkad.

Mom. 2. Afdikning af kärr eller mosse eller annan vattendränkt mark må ej så ske, att skada genom öfversvämning eller annorledes uppkommer.

## § 5.

Vill man för jords afdikning begagna afloppsdike, som å annans egor efter denna förordnings utfärdande upptaget är, eller utvidga eller fördjupa sådant dike; gånge dermed som om anläggning af nytt dike i 4 § sägs.

## § 6.

Diknings-skyldighet skall så bestämmas, att den mark, för hvilken dikas skall, må kunna torrläggas tili 4 fots djup, der det ske kan och ej anorlunda åsämjes.

## § 7.

Uppstår emellan den, som dike tarivar, och den, genom hvars jord det skall gå, tvist om diketets storlek eller hvar det läggas skall; varde derom så förordnad, att ändamålet af diket med minsta olägenhet för den, genom hvars jord det går, vinnas må.

§ 8.

Jord, som kastas upp ur öppet dike, må ej läggas så, att den kan skada dikets bestånd eller hindra vattnets afrinnande till diket.

Å hvar sida om öppet dike räknas ren till högst 2 fots bredd.

§ 9.

Skall någon, till följd af hvad i 4 § sägs, dike å annans egor göra; då må den, som marken eger, dikningen sjeif besörja mot den ersättning, som skäligen pröfvas; vare dock, der han den rätt begagna vill, skyldig att arbetet vid tillsägelse skyndsamt verkställa.

§ 10.

Dike må ej öfver annans egor upptagas, innan den ersättning, som till följd af stadgandet i § 4 utgå bör, blifvit gulden.

§ 11.

Försummar den, som dertill skyldig är, att hålla dike i giltigt stånd och bättrar han ej skyndsamt derå förefunnen brist, då han derom tillsagd varder, ersätte all den skada och förlust, som deraf tillskyndas annan.

§ 12.

Vill någon, utan att sin talan genast till Rätten instämma, hafva fråga pröfvad, som angår dikning, hvaraf annans rätt är beroende, söke hos Konungens Befallningshafvande förordnande för landtmätare eller annan lämplig person att vid syn på stället ärendet handlägga och bifoga uppgift å dem, hvilka ega i saken del.

Har sökanden någon till syneman föreslagit och finnes ej förslaget godkändt af öfrige sakesgarne, förelägge Konungens Befallningshafvande genom kungörelse, som uppläses från predikstolen i den eller de socknar, hvarinom den ifrågavarande marken är belägen, att inom viss kort tid vid talans för-

lust inkomma med yttrande, huruvida de hafva något att erinra mot förslaget. Yppas ej stridighet derom, varde den föreslagne, der han ej finnes olämplig eller annat laga hinder ej möter, förordnad; i motsatt fall, äfvensom när ej någon blifvit till syneman föreslagen, förordne Konungens Befallningshafvande så som skäligt pröfvas. Den sålunda utsedde synemannen bestämme i samråd med sökanden tid för syneu och utfärde till densamma skriftlig kallelse, hvilken skall genom sökandens försorg minst 14 dagar före synen öfrige sakesegare delgifvas.

Syneman biträdes af två gode män, hvilka äro antingen ledamöter i egodelningsrätt eller skiftesgodemän; och eger syneman att efter eget val gode männen tillkalla.

### § 13.

Uteblifver å den för synen utsatta dagen sökanden, vare frågan förfallen och denne skyldig godtgöra så väl förrättningsmän som öfrige inkallade personer deras resekostnad och tidspillan. Försummar annan kallad sakesegare att sig infinna, gånge förrättningen för sig utan hinder deraf.

### § 14.

Om jäf emot syneman eller god man gälle hvad i 31 § af stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866 i tillämpliga delar stadgas.

### § 15.

Förrättningsmän hafva att undersöka alla de omständigheter, hvilka kunna på frågans afgörande inverka, samt söka mellan sakesegarne åstadkomma förening, som skall af dem alla underskrifvas. Kan förening icke åstadkommas, böra förrättningsmännen afgifva utlåtande, hvaruti bestämmes:

- 1:o) Dikets läge och storlek;
- 2:o) Hvarest och huru broar och trummor böra inrättas;
- 3:o) Om dikesjorden bör från egorna bortföras, eller i motsatt fall om godtgörelse till jordegare bör gifvas;
- 4:o) Huru, med afscende å nyttan af dikningsföretaget, kostnaden därför bör beräknas, fördelas eller jemkas;
- 5:o) Huruvida och i hvad mån påfordrad upprensning af dike skall ske.
- 6:o) När dikningen må påbörjas och senast skall vara fullbordad; samt

- 7:o) Huru synekostnaden, hvilken alltid bör af sökanden förskjutas, skall emellan dem, som af dikningen hafva båtnad, fördelas eller eljest utgöras, med mera sådant, som till fullständig utredning hörer och till förebyggande af framtida tvister lända kan.

## § 16.

Stanna syneman och gode männen uti stridiga meningar i de fall, då beslut eller utlåtaude af dem meddelas skall, gånge cfter hvad de fleste säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle synesmannens: dock skall hvarderas mening med skälen dertill korteligen i protokollet antecknas.

## § 17.

Finna förrättningsmännen, att frågan rör annan än den, som blifvit kallad eller vid förrättningen eljest är tillstädes, varde förrättningen, för nämnde sakegares inkallande, såsom i 12 § sägs, till annan dag uppskjuten.

## § 18.

Syneman åligger, att, innan han efter förrättningens afslutande från stället afreser, tillhandahålla sakegarne afskrift af det i ärendet förda protokoll jemte förrättningsmännens beslut.

## § 19.

Är sakegare missnöjd med förrättningen, har han att inom 30 dagar från dess afslutande till rätten instämma sin talan, vid påföljd att beslutet eljest anses hafva emot honom vunnit laga kraft, hvarom underrättelse skall i protokollet meddelas.

Föreuing, som enligt § 15 blifvit träffad, må genast till verkställighet befordras.“

Enligt gällande bestämmelser uti ifrågavarande ämne, hvilka innefattas uti 4 Kap. 2 § Byggninga-balken, sådant detta lagrum lyder i Kongl. Förordningen den 27 Februari 1858, samt uti 6 Kap. 2 och 3 §§ samma Balk, är dikningsskyldigheten olika bestämd och fördelad inom byalag och utom sådana samfälligheter.

Inom byalag göres skilnad emellan afloppsdikey och skårdiken. De förre, som till nödig storlek böra af oskifto utläggas, skola upptagas och underhållas i mån af hvars och ens andel i samfälligheten, under det de senare,

der de emellan åkrar tarfvas, skola uttagas och gräfvas af angränsande egare till hälften hvardera, men, i händelse de tillstöta jord, som ej till åker brukas, böra gräfvas af en hvar ensam för sin åker.

Olika byalag emellan gälla i afseende på aflopps- och skårdiken samma bestämmelser, hvilka, utgående derifrån att vattnets aflopp ej må hindras, göra dikningsskyldigheten beroende på de tillgränsande egornas olika kulturgrad. Så stadgas i afseende på diken, som i egoskilnad läggas, att, om marken å ömse sidor är åker, hvardera grannen skall hafva halfva diket, men att, derest åker närgränsar annan mark, dikningsskyldigheten ensam åligger den, hvilkens egor äro af högre kultur. Vidare gäller, för den händelse att olika byars diken mötas, att, derest den nedanför liggandes egor utgöras af åker, denne har ovilkorlig skyldighet att för vattnets aflopp dika undan genom sina egor, men att, om de mötande egorna äro äng, hjordavall eller annan byamark, förbindelsen att ej hindra vattnets aflopp väl är ovilkorlig, men om dike tarfvas, dikningsskyldigheten är beroende på särskild öfverenskommelse eller pröfning af den ömsesidiga nytta, som deraf beredes.

Begge de komitéer, som haft i uppdrag att utarbete förslag till ny lag om den s. k. vattenrätten, hafva ansett, att hvarje lagstifningsarbete uti förevarande ämne måste grundas derpå, att, i fråga om angränsande jordegares inbördes skyldigheter till biträde med skadligt vattens bortförande, vore af markens olika läge i sakens natur grundad för den nedanför liggande marken en servitut, att ej lägga hinder i vägen för vattnets afrinnande från ofvanför belägna egor; samt att vid tillämpningen häraf å ena sidan kunde från denna servitut, som således vore helt och hållet negativ, för egare till den högre marken följdriktigt härledas rättighet att i sådana fall, der vattnet ej kunde föras af utan dike, verkställa å den lägre för ändamålet erforderliga åtgärder mot skyldighet dock att ersätta intrång och skada, men å andra sidan af billighet och rättvisa betingas, att der, vid behof af sådan dikning, blefve utränt, att både ofvan och nedan liggande egor deraf finge båtnad, dikningsskyldigheten borde efter den ömsesidiga nyttan jemkas och bestämmas.

Dessa grundsatser, hvarpå den nu föreslagna lagförändringen äfven hvilat, synas Utskottet fullt riktiga och torde ej heller vara för 1734 års lag främmande. På samma gång nemligen som principen, att vattnets aflopp ej må hindras, såsom regelgivande genomgår den gällande lagen, hafva samtliga dess bestämmelser om dikningsskyldighetens fördelning sin yttersta grund uti den nytta, som lagstiftaren med hänsyn till jordbruksnäringens ståndpunkt vid lagens stiftande kunnat af dikningen förvänta för den som fått densamma sig tillförbunden.

I afseende på måttstocken för bedömandet af denna nytta, är lätt för-

klart, att vid en tidpunkt, då afdikning af annan jord än åker och äng i allmänhet ej ifrågakom, samt ännu icke genom cirkulationsbrukets införande den bestämda skillnaden emellan dessa begge kulturgrader utjemnats, lagstiftaren kunnat uti de högre eller lägre egornas särskilda kultur anse sig, på sätt i 1734 års lag skett, finna en synpunkt, hvarur jordegares nytta af dikningsföretag läte i allmänhet på förhand sig bestämmas. Men uppenbart torde ock vara, att, i samma mån med jordbrukets högre utveckling markens användande till sädes- eller höproduktion blir allt mera tillfälligt och vexlande, i samma mån måste äfven nämnda synpunkt, såsom regelgifvande för nyttans beräkning, blifva allt mindre hållbar och af förändrade tidsomständigheter behovet af en säkrare grund för lagstiftningen göra sig allt mera kämbart. Det bruk hvartill jorden begagnas, då fråga om dikning uppkommer, är sålunda för bedömande af dikningsföretagets nytta en oväsentlig tillfällighet och kan derföre ej heller tagas till rättesnöre för dikningsskyldighetens fördelning. Denna fråga torde följaktligen böra bero af mera stadigvarande förhållanden och ledning för dess afgörande böra hemtas uti sjelfva det ändamål som med dikningen åsyftas. Då detta ändamål just synes vara, att genom skadligt vattens afförande bereda möjlighet för jordens högre kultur, torde ock båtnaden af dikningsföretag påtagligen böra betraktas ur synpunkten af det högre värde, som, med afseende på jordens läge och naturliga beskaffenhet, dess afdikande kan i nämnda hänseende i mer eller mindre mån medföra. Att, på sätt motionären föreslagit, ett förändradt bruk af jorden skulle, derest derigenom större afkastning för egaren uppkomme, föranleda jemkning i dikningsskyldighet, som redan blifvit bestämd, är sålunda stridande mot de grunder hvarpå, efter Utskottets åsigt, berörda skyldighet bör efter den nya lagen fördelas, och synes desto mindre lämpligt, som en sådan förvillande kvarlefva af den bestående lagens föreställningssätt om dikningsskyldighetens beroende af den tillfälliga jordkulturen, skulle, konsekvent genomförd i den nya lagen, leda derhän att, i händelse genom det förändrade brukningssättet minskning i afkomsten föranleddes, ett sådant förhållande jemväl borde, med lika berättigande som det motsatta, betinga rubbning i dikningsbesvärets utgörande.

Af motionärens förslag framgår icke med visshet huruvida dermed afses både öppna och täckta diken. På många orter inom riket har emellertid den s. k. draineringen eller vattnets afledande genom täckta diken redan vunnit vidsträckt tillämpning. Då denna nya dikningsmetod under många förhållanden är förenad med stora fördelar, anser Utskottet en ny lagstiftning i förevarande ämne icke böra hindra täckdikningens införande i de fall, der denna kan finnas företrädesvis lämplig. Lagen torde derföre dels i afseende å dikes beskaffenhet böra uttryckligen medgifva, att dike må efter omständigheterna läggas öppet

eller täckt, dels ock, så vidt ske kan, erhålla sådan form, att dess stadganden i tillämpliga delar kunna till båda dikningsmetoderna blifva hänförliga.

Om dikens storlek innehåller nu gällande lag, att afloppsdikey bör vara fyra och en half alnar bredt, två alnar djupt och en half aln på botten, eller mera, om nödigt är, samt skårdike sex kvarter bredt ofvan, tre kvarter på botten och en aln djupt. Några dylika stadganden om dikens dimensioner finnas icke uti motionärens förslag upptagna, utan bestämmes deri allenast, att dikey bör så inrättas, att den mark, för hvilken dikas skall, må kunna torrläggas till fyra fots djup. Då genom en dylik bestämmelse, som är jemväl på täckta diken tillämplig, jordbrukets behof torde vara erforderligen tillgodosedt, men i följd af vexlande förhållanden icke låter sig på förhand afgöras huru stora diken för åstadkommande af sådan torrläggning i allmänhet erfordras, synes förslaget härutinnan ega framför lagen ett afgjordt företräde och desto mindre kunna genom sin obestämdhet föranleda någon olägenhet, som i brist af godvillig öfverenskommelse dikenas storlek, enligt förslaget, skulle komma att med hänsyn till afsedda ändamålet efter tekniska grunder noga bestämmas.

För dikningsarbetes fullbordande erfordras, att den jord, som ur diket upptages, ej lägges så, att den kan i diket nedrasa eller hindra vattnets tillopp; och att härom, på sätt motionären föreslagit, i lagen införa bestämda föreskrifter synes derföre lämpligt. Huruvida sådan jord kan på angränsande egor utbredas eller om den måste bortskaffas beror åter af omständigheterna, och frågan derom torde följaktligen icke kunna genom någon allmän föreskrift regleras, utan böra, såsom förslaget jemväl antyder, vid uppkommande tvister, i hvarje fall särskildt efter sig företeende omständigheter prövas. Deremot kan med säkerhet antagas, att någon del af jorden å ömse sidor af diken blir för dess egare oanvändbar och förlorar i värde. 4 Kap. 2 § Byggningsbalken stadgar med afseende härå, att den, som får sin åker vid afloppsdikey, skall njuta en aln till ren utom byamål, men att vid ängsvall ingen tillökning gifves. Då emellertid äfven å annan mark, än åker, ren till dikey synes behöflig på det jord, som vid dikes upprensande uppkastas, må kunna tills vidare å renen uppläggas samt dikningsskyldig vid upprensningsarbete å annans mark må ega jemväl i öfrigt för detta arbete erforderligt utrymme, synes förslaget derom, att å hvar sida om öppet dikey ren alltid bör till högst två fots bredd räknas, vara af ett nödvändigt behof påkalladt.

I afseende på dikningsarbetets verkställande å annans mark tillämpas enligt nu gällande lag den allmänna grundsats, att den, som har förbindelse vidkännas kostnaden för ett arbete, jemväl har rättighet sjelf ombesörja dess utförande. I 9 § af motionärens förslag innefattas den härifrån afvikande bestämmelse, att, vid dikning å annans mark, jordegare skulle vara berättigad att



att mot skäligen ersättning dikningen besörja. Enligt samma förslag skulle, i brist af åsämjande om dikes läge, storlek och beskaffenhet, noggranna föreskrifter derom sålunda meddelas, att ändamålet med minsta olägenhet för den, genom hvars jord diket ginge, måtte vinnas. När sålunda dikningsarbete komme att till sin omfattning och beskaffenhet noga begränsas, synes någon afsevärd olägenhet af dess utförande utaf den, som åligger därför bära kostnaden, icke vara att för jordegare befara. Då härtill kommer, att jordegares rätt till ersättning för skada och intrång i följd af dikningen torde genom den ifrågasatta föreskriften om denna ersättnings gäldande såsom vilkor för dikningsarbetets påbörjande vara erforderligen tillgodosedd och betryggad, finner Utskottet något undantag från ofvanberörda allmänna princip icke bära till jordegares förmån ega rum.

Man har anmärkt, att häradsrätterna, hvilka enligt 6 Kap. 3 § Byggningsbalken skola i första hand upptaga och pröfva tvistefrågor om dikning, väl kunna, såsom sammansatta af ett stort antal jordbrukare, antagas besitta den sakkänedom, som härför erfordras, men att erfarenheten visat, att de hvarken med tillbörlig skyndsamhet eller utan stora kostnader för parterna kunna verkställa denna pröfning, som merendels fordrar besigtning på stället och en för sådana förrättningar tjenlig årstid. Ett nytt förfaringssätt vid afgörande af dylika tvistefrågor har derföre ansetts vara för en förbättrad lagstiftning i förevarande ämne oundgängligt. Enligt motionärens förslag skulle detta nya förfaringssätt bestå deruti, att den part, som icke ville sin talan genast till domstol instämma, skulle ega påkalla mellankomst af en utaf Konungens Befallningshafvande förordnad syneman, hvilken jemte två gode män borde förnämligast utreda de på frågans afgörande inverkan omständigheter och, derest förlikning ej kunde åvägbringas, i saken meddela beslut, hvilket, om det ej inom viss bestämd tid vid domstol klandrades, toge åt sig laga kraft. En sådan institution, hvarigenom utan tvifvel många rättegångar skulle undvikas, finner Utskottet fullt lämplig.

I fråga om äldre eller redan befintlig dikning synes 1 § af motionärens förslag hufvudsakligen åsyfta att bibehålla nu gällande stadganden; men af föreskriften, att sådant dike, som hittills tjänat till afledning af vatten från annans mark, skulle fortfarande öppet hållas, så att samma mark kunde afdikas till fyra fots djup, blefve dock en följd, att i de fall, der genom öfverenskomelse eller annorledes dikningsskyldigheten vore till mindre mått inskränkt, komme genom berörda föreskrift, på grund hvaraf dike till nämnda djup ovilkorligen kunde påkallas, att föränledas mera betungande dikningsskyldighet, än hittills. Denna olägenhet kunde väl afhjelpas genom ett stadgande i den syftning, att i afseende på diken, som nu finnas, behörigen tillkomna bestämmel-

ser skulle fortfarande lända till efterrättelse; men häraf komme åter att under en lång framtid sannolikt framkallas en mängd rättegångar, hvaruti dikningsskyldigheten skulle göras beroende antingen på tillämpning af nu gällande lag eller ock på en vansklig bevisföring om det derifrån afvikande sätt, hvarpå nämnda skyldighet under en mer eller mindre aflägsen förfluten tid varit utgjord och bestämd. Då dessutom icke synes lämpligt eller ens af billighets-skäl påkalladt, att vid en lagförändring af förevarande natur åt bestående förhållanden förläna för all framtid en sådan helgd, att derigenom lagförändringens syftemål, dikningsskyldighetens rättvisa fördelning, skulle i väsendtlig mån förfelas, har Utskottet ansett, att, i öfverensstämmelse med de principer, som vid införande af den nya hägnadslagen blifvit följda, redan upptaget dike borde af den, som förut varit dertill förbunden, fortfarande underhållas allenast intill dess, efter väckt fråga om underhållsskyldighetens fördelning enligt den nya lagens grunder, förändrade bestämmelser i enlighet dermed blefve i vederbörlig ordning meddelade.

I anledning af Rikets Ständers i underdånig skrifvelse den 14 Mars 1863 framställda anhållan är frågan om lagstiftning angående den så kallade vattenrätten i dess helhet beroende på Kongl. Maj:ts pröfning, men Utskottet anser nu förevarande frågas skyndsamma afgörande vara af den vikt, att den icke bör uppehållas i afbidan derpå, att lagstiftningen angående vattenrättens ofriga delar må kunna erhålla sin slutliga lösning.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet med anledning af nu ifrågavarande motion vördsamt hemställa,  
att Riksdagen måtte för sin del besluta en författning, så lydande:

Med ändring af Byggningsbalkens 4 Kap. 2 §, sådan den lyder i Förordningen den 27 Februari 1858, och 6 Kap. 2 § samt med upphäfvande af 6 Kap. 3 § samma Balk, förordnas som följer.

### § 1.

Vill man för jords odling eller förbättring dike göra, och möter annans jord, då må denne ej hindra vattnets aflopp. Kan det ej föras af utan dike, och åsämjer dem ej, då skall dikningsskyldigheten fördelas efter thy, en hvar af dikningen nytta hemtar. Har den, som nedanföre är, af diket mindre gagn än mot kostnad och intrång svarar, varde dikningsskyldigheten för honom i mån deraf jemkad

eller ersättning honom lemnad af den eller dem, som i dikningen deltaga, allt efter hvad skäligen pröfvas.

Hvad nu stadgadt är, gälle ock, der någon vill för jords afdikning begagna afloppsdikey, som å annans egor upptaget är, eller omlägga, utvidga eller fördjupa sådant dike.

## § 2.

Der grannars egor intill hvarandra ligga och dike dem emellan tarfvas, skall halfva diket af hvarderas jord tagas och gälle om dikningsskyldighetens fördelning hvad i § 1 sägs.

## § 3.

Delegare i samfäld mark skola afloppsdikey hålla, hvar efter thy, som han del eger i den mark, för hvilken diket göres.

## § 4.

Dikningsskyldighet skall så bestämmas, att den mark, för hvilken dikas skall, må kunna torrläggas till fyra fots djup, der det ske kan och delegarne ej annorlunda åsamjas.

Dike må läggas öppet eller täckt efter thy lämpligt pröfvas.

## § 5.

Uppstår emellan den, som dike tarfvar, och den, genom hvars jord det skall gå, tvist om dikets läge, storlek eller beskaffenhet; varde derom så förordnadt, att ändamålet af diket med minsta olägenhet för den, genom hvars jord det går, vinnas må.

Afdikning af vattendränkt mark må ej så ske, att skada genom öfversvämning eller annorledes uppkommer.

## § 6.

Jord, som kastas upp ur öppet dike, må ej läggas så, att den kan skada dikets bestånd eller hindra vattnets afrinnande till diket.

Å hvar sida om öppet dike räknas ren till högst två fots bredd.

## § 7.

Dike må ej öfver annans egor upptagas innan den ersättning, som till följd af stadgandet i 1 § utgå bör, blifvit gulden; är den ersättning ej bestämd, innan dikningen skall företagas, vare den ersättningsskyldige pligtig att därför ställa nöjaktig säkerhet.

## § 8.

Försummar den, som dikningsskyldigheten åligger, att hålla dike i giltigt stånd, och bättrar han ej skyndsamt derå förefunnen brist, då han tillsagd varder, ersätte all den skada och förlust, som deraf tillskyndas annan.

## § 9.

Vill någon, utan att sin talan genast till Rätten instämma, hafva fråga pröfvad, som angår dikning, hvaraf annans rätt är beroende, söke hos Konungens Befallningshafvande förordnande för statens landtbruksingeniör, landtmätare eller annan lämplig person att vid syn på stället ärendet handlägga, och bifoge uppgift å dem, hvilka ega i saken del.

Har sökanden någon till syneman föreslagit och finnes ej förslaget godkänt af öfrige sakegare, förelägge Konungens Befallningshafvande dem genom kungörelse, som uppläses från predikstolen i den eller de socknar, hvarinom den ifrågavarande marken är belägen, att inom viss kort tid vid talans förlust inkomma med yttrande, huruvida de hafva något att erinra mot förslaget. Yppas ej stridighet derom, varde den föreslagne, derest han finnes lämplig eller laga hinder ej möter, förordnad. I motsatt fall, äfvensom när icke någon blifvit till syneman föreslagen, förordne Ko-

nungens Befallningshafvande så, som skäligt prövas. Den sålunda utsedde synemannen bestämme i samråd med sökanden tid för synen och utfärde till densamma skriftlig kallelse, hvilken skall genom sökandens försorg minst fjorton dagar före synen öfrige sakegare delgifvas.

Syneman biträdes af två gode män, hvilka äro antingen ledamöter i egodelningsrätt eller skiftesgodmän; och ege syneman att efter eget val gode männen tillkalla.

Om jäf emot syneman eller god man gälle hvad i 31 § af stadgan om skiftesverket i riket den 9 November 1866 i tillämpliga delar stadgas.

### § 10.

Uteblifver å den för synen utsatta dag sökanden, vare frågan förfallen och denne skyldig godtgöra så väl förrättningsmännen som öfrige inkallade deras resekostnad och tidspillan. Försummar annan kallad sakegare att sig inställa, gånge förrättningen för sig utan hinder deraf.

### § 11.

Finna förrättningsmännen, att frågan rörer annan, än den, som blifvit kallad eller vid förrättningen eljest är tillstädes, varde förrättningen för nämnde sakegares inkallande, såsom i 9 § sägs, till annan dag uppskjuten.

### § 12.

Förrättningsmännen hafva att undersöka alla de omständigheter, hvilka kunna på frågans afgörande inverka, samt söka mellan sakegarne åstadkomma förening, som skall af dem alla underskrifvas. Kan förening icke åstadkommas, böra förrättningsmännen afgifva utlåtande, hvaruti bestämmes:

- 1:o. Dikets läge, storlek och beskaffenhet;
- 2:o. Hvarest och huru broar och trummor böra inrättas;
- 3:o. Huru, med afseende å nyttan af dikningsföretaget, arbetet och kostnaden bör beräknas, fördelas eller jemkas;
- 4:o. Om dikesjorden bör bortföras eller i motsatt fall om godtgörelse till jordegaren bör gifvas;

- 5:o. Huruvida och i hvad mån påfordrad upprensning af dike skall ske;
- 6:o. När dikningen må påbörjas och senast skall vara fullbordad; samt
- 7:o. Huru synekostnad, hvilken alltid bör af sökanden förskjutas, skall mellan dem, som af dikningen hafva båtnad, fördelas eller eljest utgöras, med mera sådant, som till fullständig utredning hörer och till förebyggande af framtida tvister lända kan.

### § 13.

Stanna synemannen och gode männen uti stridiga meningar i de fall, då beslut eller utlåtande af dem meddelas skall, gånge efter hvad de fleste säga. Har hvar sin särskilda mening, gälle synemannens; dock skall hvarderas mening med skälen dertill kortligen i protokollet antecknas

### § 14.

Synemannen åligger att, innan han efter förrättningens afslutande från stället afreser, tillhandahålla sakegarne afskrift af det i ärendet förda protokoll jemte förrättningsmännens beslut.

Inom tre månader efter förrättningens afslutande skall synemannen insända det dervid förda protokoll med bilagor till Konungens Befallningshafvande för att uti länets Landtmäterikontor förvaras.

### § 15.

Är sakegare missnöjd med förrättningen, har han att inom trettio dagar från dess afslutande till Rätten instämna sin talan, vid påföljd att beslutet eljest anses hafva mot honom vunnit laga kraft; hvarom underrättelse skall i protokollet meddelas.

Förening, som enligt 12 § blifvit träffad, må genast till verkställighet befordras.

§ 16.

Dike, som för afledning af vatten från annans mark redan upptaget är, skall af den, som, då denna författning träder i kraft, är dertill förbunden, fortfarande underhållas, till dess förändrade bestämmelser derom enligt de i denna lag stadgade grunder varda i vederbörlig ordning meddelade.

---

Denna förordning skall tillämpas från den 1 Januari 1876.

Stockholm den 8 Mars 1875.

På Utskottets vägnar:

*Eric Sparre.*

---

*Reservationer:*

af Herr Grefve *Mörner*: "Då genom det af Utskottet uppgjorda lagförslag icke alla skyldigheter och rättigheter torde vara fullt riktigt afvägda, får jag min reservation mot förslaget härmed anmäla."

af Herr Grefve *Horn*: "Från Utskottets förslag till dikningslag har jag afvikande åsigter rörande nedan angifna §§:

§ 8.

Som det för mig synes vara af största vigt, att dikningsskyldighet skyndsamt fullgöres, samt det sålunda vore väl betänkt, att, när den dikningsskyldige försummat sitt åliggande att dika eller dike upprensa, en annan sakegare, hvilkens rätt deraf vore beroende, blefve berättigad att arbetet på den försumliges bekostnad låta verkställa utan att nödgas afvakta, efter en ofta långvarig process, domstols tillåtelse, har jag ansett berättigande i berörda syfte böra sak-

egare i denna lag lemnas. Något missbruk af ett sådant stadgande inser jag icke kunna befaras, enär det under sådana omständigheter skulle åligga den, som arbetet för annan verkställer, att derest rättegång uppstår om ersättning derför, styrka, att han till arbetet varit genom motpartens försumlighet befogad. Jag föreslår alltså, att denna § erhåller ett tillägg af följande lydelse:

“Försummar dikningsskyldig att dike upprätta eller bättra, ege sakegare att arbetet på den försumliges bekostnad låta verkställa.“

### § 15.

Uti 3 Kap. 5 § Utsöknings-balken, sådant detta lagrum nu lyder uti Kongl. Förordningen den 18 April 1849, är stadgadt att “hafver någon vunnit hos Underrätt och varder deremot vädjadt, njute ändå *utmätning* och ställe borgen för det han om händer får, eller låte godset sättas i kvarstad“; hvarjemte uti 26 Kap. 2 § Rättegångs-balken, enligt dess lydelse uti Kongl. Förordningen af samma dag är föreskrifvet, att “Underrätts dom, deremot vädjadt är, gånge i verkställighet efter ty, som i 3 Kap. 5 § Utsöknings-balken sägs, der den, som vunnit, det äskar och vadet ej derigenom onyttigt blefve“.

Jemföras nu dessa stadganden med hvarandra, måste den slutsats deraf dragas, att enligt dessa lagrum, hvilka äro de enda, som meddela allmänna föreskrifter om verkställighet af Underrätts dom, det icke är tillåtet att, då talan blifvit fullföljd, verkställa första domstols beslut i frågor af förevarande beskaffenhet eller då dikningsskyldighet blifvit någon ålagd. Det har derföre varit inom Utskottet ifrågasatt, att, för beredande af hastigare verkställighet af första domstols beslut, denna § skulle erhålla ett tilläggsstadgande i sagda syftning. Till stöd för denna åsigt åberopades att, då uti detta lagförslag föreslagits en domstolsinstans mera än nu gällande lag medgifver, ett stadgande om skyndsammare verkställighet skulle motväga olägenheten af denna nya instans. Äfven framhölls i Utskottet såsom önskningsmål för landtmannen, att, då hans jord behöfde afdikas öfver annans mark, men tvist derom uppstod, den förre berättigades, mot borgen för kostnad och skada, verkställa första domstols beslut, hvarigenom den sökande ställdes i mindre beroende af en grannes trätlystnad och blefve i tillfälle att förekomma en förlust, som oftast vore omöjlig att till något belopp bestämma. Under öfverläggningen i Utskottet tycktes man vara ense deri, att verkställighet borde följa å Underrätts beslut; men det ansågs dock af formela skäl, att lagstadgande derom icke borde inflyta i denna lag, utan uti den under utarbetning af Lagberedningen varande utsöknings-

lagen,



lagen, såsom följd hvaraf förslaget till denna § af Utskottets pluralitet bibehölls oförändradt.

Då vi emellertid hafva flera speciallagar, som stadga verkställighet af första domstols beslut utan afseende derå, att talan deremot fullföljes, såsom i Förordningen om expropriation den 14 April 1866, § 24, och i Förordningen om fattigvård den 9 Juni 1871, § 48, med flera författningar; och då derjemte ovisst är, när förslaget till ny utsökningslag blifver framlagdt till Riksdagens pröfning samt om och när det blifver antaget, så synes det åtminstone mig vara välbetänkt att i den nya dikningslagen införa stadgande i berörda syftning, att gälla intill dess sådant varder uti annat allmännare påbud upptaget.

Jag har därför ansett denna § böra, med bibehållande af paragrafen i öfrigt oförändrad, få ett nytt moment tillagdt, af följande lydelse:

“Utan hinder af fullföljd talan må Underrätts beslut i dikningsmål verkställas, derest sakegare, som berättigats dikning verkställa, aflemnar en till vederhäftigheten behörigen vitsordad borgen för den kostnad och skada, som till följd af beslutets verkställande kan uppkomma.”